

Impacts of Immigrant Labor Usage in Southern Border Provinces.

Choomsak Intarak¹, Somkiat Phuangrod², Suraches Thongsan³
and Omjai Wongmontha⁴

¹ Ed.D. (Educational Administration), Associate Professor,

² M.Ed. (Secondary School Principal Administration), Assistant Professor,
Department of Educational Administration,
Faculty of Education, Prince of Songkla University

³ M.Ed. (Educational Administration),
Officer, Institution of Develop Labor Finesse, Yala Province

⁴ B.A. (Sociology and Anthropology), Executive Officer and Secretary,
Institute of Southeast Asian Maritime States Studies, Prince of Songkla University

Abstract

This research intended to study impacts of immigrant labor usage in southern border provinces in terms of social impacts, economic impacts, political impacts, educational impacts, and public health impacts. The purposive samples were the chief officers and related people in the southern provinces. The statistics using in data analysis were mean, standard deviation and t-test. It was found that Burmese immigrant labor was multiple increased every year, there were negative effects toward Thai labor, and population increasing problem in the future. There was statistically significant difference at .05 level in social impacts, economic impacts and political impacts. There was no statistically significant difference in educational impacts and public health impacts. The finding recommended strictness on immigrant policy and regulations of responsible agencies.

Keywords : economic impact, educational impact, immigrant labor usage, political impact, public health impact, social impact, southern border provinces

ผลกระทบของการใช้แรงงานข้ามแดนในเขตพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์¹, สมเกียรติ พ่วงรอด², สุรเชษฐ์ ทองสัน³ และ
อ้อมใจ วงษ์มณฑา⁴

¹ Ed.D. (Educational Administration), รองศาสตราจารย์

² M.Ed (Secondary School Principal Administration), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), เจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดยะลา

⁴ ศศ.บ. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา), เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปและเลขานุการ
โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้แรงงานข้ามแดนในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ที่เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และการสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องกับแรงงานในจังหวัด นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา สตูล และระนอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า แรงงานข้ามแดนชาวพม่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี มีผลทางลบต่อแรงงานไทยและการเกิดปัญหา การเพิ่มประชากรในอนาคต กลุ่มผู้รับผิดชอบแรงงานกับกลุ่มนายจ้างและลูกจ้างมีความคิดเห็นด้านผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ส่วนด้านการศึกษาและการสาธารณสุข มีความคิดเห็นที่ไม่ แตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้ยังได้เสนอแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้เกี่ยวข้องเข้มงวดกวดขันด้านนโยบาย และปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างจริงจัง

คำสำคัญ : การใช้แรงงานข้ามแดน, จังหวัดชายแดนภาคใต้, ผลกระทบทางการเมือง, ผลกระทบทางการศึกษา, ผลกระทบ ทางเศรษฐกิจ, ผลกระทบทางสาธารณสุข, ผลกระทบทางสังคม

บทนำ

แรงงานนับวันทวีความจำเป็นและความต้องการ มากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่าง ประเทศไทย จังหวัดชายแดนที่มีประชาชนอยู่ในบริเวณ ดินแดน มีวัฒนธรรมสังคมและลักษณะความเป็นอยู่ ที่ใกล้เคียงกัน ต้องอาศัยการใช้แรงงานทั้งที่ไปทำงานใน

ประเทศเพื่อนบ้าน และใช้แรงงานที่เข้ามาทำงานใน ประเทศไทย ซึ่งแรงงานเหล่านี้ย่อมเป็นปัญหาทั้งใน ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ปัญหาที่หนักมาก ประการหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัญหา แรงงานของผู้หลบหนีเข้าเมือง นับวันจะเพิ่มความรุนแรง

ขึ้น ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตามมา แม้ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมืองกวาดจับกุมยังต้อง พบกับปัญหาพัวพันแรงงานพม่า การนำแรงงานพม่ามา ขาย ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติห้ามมิให้แรงงานพม่าเข้ามาอีก ผลกระทบต่างๆ ดังกล่าวควรได้รับการศึกษา และแก้ปัญหาในระยะยาวต่อไป

จากข้อมูลของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พบว่ามีแรงงานข้ามแดนที่เป็นสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่จดทะเบียนรับการผ่อนผันใน 37 จังหวัดของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2543 มีประมาณ 106,684 คน และปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 428,468 คน (สำรวจเมื่อ 25 มีนาคม 2545) ส่วนที่ไม่จดทะเบียนของผ่อนผันที่เป็นคนพม่า ลาว กัมพูชา และประเทศอื่นๆ อีกจำนวนมาก สถานประกอบการในหลาย จังหวัดนิยมจ้างแรงงานข้ามแดนเข้าทำงานในกิจการของตน โดยไม่แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเนื่องจาก ค่าจ้างถูก และไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานในทุกเรื่อง (กรมการจัดหางาน, 2544, 3) จากมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 เห็นชอบให้แรงงานข้ามแดนที่ทำงานกับนายจ้างในประเทศมารายงานตัวขึ้นทะเบียน และขออนุญาตทำงานภายใน วันที่ 13 ตุลาคม 2544 เมื่อพ้นกำหนดให้จับกุมดำเนินคดีผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด และจริงจัง (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2544, 38) เพื่อเป็นการควบคุมแรงงานข้ามแดนที่เข้าเมือง โดยผิดกฎหมายให้เข้ามาอยู่ในระบบเพื่อสามารถตรวจสอบและควบคุมได้ ขณะเดียวกันจะช่วยบรรเทาปัญหา การขาดแคลนแรงงานภายในประเทศได้อีกทางหนึ่ง ในทางกลับกันฝ่ายลูกจ้างออกมาโต้แย้งในเรื่องนี้ว่าจะทำให้แรงงานไทยเสียประโยชน์ และเกิดผลกระทบในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง เช่น นายจ้างได้จ้าง แรงงานราคาถูก และลดต้นทุนค่าใช้จ่ายทำให้ไม่ต้องการ แรงงานไทย การนำโรคติดต่อเข้ามาแพร่ระบาดใน ประเทศไทย การศึกษาของบุตรหลานที่เกิดจากแรงงาน ข้ามแดนด้วยกัน หรือแรงงานข้ามแดนกับคนไทย ซึ่ง ทำให้ไม่ได้สัญชาติไทยและไม่สามารถเข้าโรงเรียนได้ ทำให้เกิดปัญหาสังคมในโอกาสต่อไป

ดังนั้น เพื่อกำหนดทิศทางและนโยบายเกี่ยวกับ แรงงานข้ามแดน และแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจข้อมูลความต้องการแรงงาน

และกำลังแรงงานของประเทศให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ที่สุด คณะผู้วิจัยจึงศึกษาว่ามีผลกระทบอะไรบ้าง และ หน่วยงานที่รับผิดชอบมีความคิดเห็นอย่างไร มีแนวทาง หรือข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะ ยาวอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และการสาธารณสุขของชุมชน และประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้แรงงาน ข้ามแดนของภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม และ เกษตรกรรมที่ใช้แรงงานพม่า ลาว และกัมพูชา ในเขต พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้แรงงาน ข้ามแดนในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และด้านสาธารณสุข
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผล กระทบที่เกิดจากการใช้แรงงานข้ามแดนของกลุ่ม ผู้รับผิดชอบด้านแรงงานกับกลุ่มนายจ้างและลูกจ้าง
4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา และการ พัฒนาแรงงานข้ามแดนในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **แรงงานข้ามแดน** หมายถึง แรงงานที่ไม่มี สัญชาติไทย เข้ามาทำงานอยู่ในประเทศไทยโดยจด ทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และแรงงานหลบหนีข้าม แดนเข้าเมืองไทย
2. **ข้อมูลพื้นฐาน** หมายถึง รายละเอียดที่เกี่ยวกับ เชื้อชาติ สัญชาติ อายุ เพศ สถานภาพ จำนวนแรงงาน ข้ามแดน อาชีพที่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย รายได้หรือค่าจ้างตอบแทน
3. **ผลกระทบด้านสังคม** หมายถึง ผลที่ทำให้มี ความเปลี่ยนแปลงด้านความเป็นอยู่ การดำรงชีพใน ท้องถิ่นชุมชน รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลและสังคม
4. **ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ** หมายถึง ผลที่ทำให้ มีความเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะทางการประกอบ อาชีพ รายได้ การประกอบธุรกิจ ซึ่งมีการผลิตและการ บริโภคในสังคม

5. **ผลกระทบด้านการเมือง** หมายถึง ผลที่ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงด้านการควบคุม ปกครองดูแลความสงบสุขทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

6. **ผลกระทบด้านการศึกษา** หมายถึง ผลที่ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงด้านการให้ความรู้ การจัดข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน รวมถึงการศึกษาในขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม

7. **ผลกระทบด้านสาธารณสุข** หมายถึง ผลที่ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ อนามัย การระบาดของโรค

8. **หน่วยการจ้างงาน** หมายถึง สถานประกอบการ บริษัท ห้างร้าน และเจ้าของกิจการส่วนบุคคลที่มีกิจการจ้างแรงงานจ่ายเงินเดือนแก่ลูกจ้าง

9. **บุคคลที่เกี่ยวข้อง** หมายถึง นายจ้าง ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการใช้แรงงานข้ามแดนหรือแรงงานข้ามแดน รวมถึงหน่วยงานของรัฐ

10. **ผู้รับผิดชอบแรงงาน** หมายถึง จัดหางานจังหวัด ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง สาธารณสุขจังหวัด ประธานหอการค้า หรือประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด

11. **จังหวัดชายแดนภาคใต้** หมายถึง จังหวัดที่อยู่ติดชายแดนมาเลเซียและประเทศพม่า ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา สตูล และระนอง

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชากรและแรงงานไทย

ปัจจุบันเป็นที่ตระหนักกันดีอยู่ทั่วไปว่าประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับล่างอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมการเกษตร การประมง การก่อสร้าง การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานอย่างเข้มข้นไปจนถึงแรงงานที่ช่วยทำงานบ้าน เนื่องจากแรงงานไทยหลักเสียงานประเภทนี้ ทำให้นายจ้างหรือผู้ประกอบการหันไปใช้แรงงานต่างชาติจากประเทศใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก จากมติคณะรัฐมนตรีให้แรงงานข้ามแดนขึ้นทะเบียนแรงงานและขออนุญาตทำงานกับทางราชการ ฝ่ายนายจ้างขอผ่อนผันให้ทางรัฐบาลอนุญาตใช้แรงงานข้ามแดนในบางพื้นที่ในกิจการบางประเภทต่อไปอย่างไม่มีการลี้ภัย โดยอ้างถึงเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องใช้แรงงานประเภทนี้ต่อไป เนื่องจาก

ไม่มีแรงงานไทยเข้าทดแทน และหากรัฐจะผ่อนผันการใช้แรงงานข้ามแดนต่อไป ก็ควรทำอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และดูแลไม่ให้เกิดการขูดรีดแรงงาน ทั้งนี้รัฐต้องกำหนดประเภทงานที่จะผ่อนผันให้ชัดเจน และกวดขันไม่ให้มีการลักลอบใช้แรงงานข้ามแดนในโรงงานอุตสาหกรรม เพราะจะทำให้คนไทยตกงาน พร้อมกันนี้ควรจะมีการจดทะเบียนแรงงานข้ามแดนอย่างเป็นระบบและยุติธรรม

การเคลื่อนย้ายแรงงาน

สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง การลงทุนและการส่งออกยังเป็นแกนนำในการกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีการลงทุนโดยนักลงทุน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นอกจากนั้นประเทศไทยยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ความเจริญทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว ศูนย์กลางการบินต่างๆ ความมั่นใจของคนไทย ค่าครองชีพต่ำ และสิ่งสำคัญคือ มีกำลังแรงงานจำนวนมาก ค่าจ้างแรงงานต่ำ ด้วยเหตุนี้ทำให้นักลงทุนชาวต่างชาติสนใจที่จะนำเงินมาลงทุนในประเทศไทยสูงขึ้นทุกปี แต่ทั้งนี้การที่มีคนข้ามแดนเข้ามาทำงานอยู่เป็นจำนวนมากและทวีจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ทำให้กระทบกระเทือนต่อตลาดแรงงานและการดำรงชีวิตของคนไทย รัฐบาลจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตการทำงานของคนข้ามแดนเพื่อคุ้มครองการทำงานของคนไทยให้มีโอกาสประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น การพิจารณาอนุญาตให้คนข้ามแดนทำงานในประเทศไทยจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดต่อประเทศชาติในด้านการสร้างงานให้คนไทย การนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุน การส่งสินค้าออก การถ่ายทอดเทคโนโลยีแผนใหม่ ความจำเป็นในการบริหารกิจการนั้น และความมั่นคงปลอดภัยของชาติ จากการสำรวจเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543 พบว่า มีแรงงานข้ามแดนเข้าเมืองผิดกฎหมายมาขึ้นทะเบียนเพียง 99,690 คน ขณะที่คณะรัฐมนตรีมีมติผ่อนผันให้ 106,684 คน จึงเท่ากับมีการออกใบอนุญาตทำงานมีน้อยกว่าโควตา ถึง 6,994 คน สำหรับแรงงานข้ามแดนที่มาขึ้นทะเบียน 99,690 คนนี้ แบ่งเป็นสัญชาติพม่า 90,757 คน ลาว 1,012 คน และกัมพูชา 7,921 คน โดยจังหวัดที่มีแรงงานข้ามแดนมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรสาคร มีแรงงานข้ามแดนทั้งสิ้น 19,743 คน จากโควตาที่ได้รับจำนวน 19,824 คน รองลงมาคือ จังหวัดระนอง 12,007 คน เท่ากับจำนวนโควตา

ที่ได้รับ อันดับ 3 คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 7,761 คน และจังหวัดชุมพร จำนวน 5,808 คน จาก โควต้าที่ได้รับ จำนวน 7,451 คน หากแบ่งเป็นกิจการ 18 ชนิด คือ กิจการที่ได้รับอนุญาตทำงานมากที่สุดคือ กิจการต่อเนื่องประมงทะเล จำนวน 29,747 คน รองลงมาคือ สวนยางพารา 23,530 คน กิจการประมงทะเล จำนวน 11,700 คน สวนผักผลไม้ จำนวน 9,698 คน กิจการก่อสร้าง จำนวน 8,375 คน ทั้งนี้ได้มีการเก็บค่าธรรมเนียมจากการขออนุญาตทำงานของแรงงานข้ามแดนทั้งสิ้น 99,690 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 99.71 ล้านบาท โดยได้รับค่าธรรมเนียมจากแรงงานข้ามแดนในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 19.82 ล้านบาท **“แรงงานข้ามแดน”** เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ก่อปัญหาอาชญากรรม สาธารณสุข และแย่งงานคนไทยทำ เป็นข้อหาที่เราปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นเช่นนั้นจริง แต่อีกด้านหนึ่งคงต้องยอมรับเช่นกันว่า ยังมีนายจ้างที่ต้องการใช้แรงงานราคาถูก ลู่ทางหนัก ไม่มีปากเสียง และยอมทำงานประเภทที่คนไทยไม่สมัครใจเข้าไปทำ เช่น ลูกเรือประมง กิจการประมงต่อเนื่อง ขนส่งสินค้าทางน้ำ งานเกษตรกรรม โรงสี ก่อสร้าง และงานรับใช้ในบ้าน เมื่อถึงวันครบกำหนดการผ่อนผันแรงงานข้ามแดนตามมติคณะรัฐมนตรี รัฐบาลจะผ่อนผันการใช้แรงงานข้ามแดนในบางพื้นที่ และบางประเภทกิจการที่ขาดแคลนแรงงาน รัฐบาลควรมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการควบคุม และแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในกิจการต่างๆ มิฉะนั้น จะส่งผลกระทบต่อกิจการที่ใช้แรงงานข้ามแดนได้ คงจะต้องผ่อนผันให้มีการใช้แรงงานข้ามแดนในแนวทางเดิมคือ บางกิจการและบางพื้นที่ที่พบว่าแรงงานไทยไม่ทำ

ผลการดำเนินงานของรัฐบาลในแต่ละชุดที่ผ่านมา ไม่สามารถล้วงลึกเข้าสู่รากฐานของปัญหาแรงงานข้ามแดนได้อย่างแท้จริง ทำให้เกิดช่องว่างของปัญหาสังคมที่มีท่าจะรุนแรงขึ้นนับว่าเป็นปัญหาที่ทำลายการทำงานของรัฐบาลชุดใหม่พอสมควรว่าจะมีกระบวนการในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน สิ่งที่รัฐบาลใหม่ต้องเข้ามาจัดการคือ ทำการจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามแดนโดยตรง และจะต้องสามารถทำงานโดยเป็นเอกเทศ ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับอำนาจเหมือนกับที่ดำเนินการในปัจจุบันนี้ ที่มอบหมายให้รัฐมนตรีเข้ามานั่งตำแหน่งประธาน นอกจากนี้จะ

ต้องการนำเข้าแรงงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายและมี การกำหนดการเสียภาษีการใช้แรงงานข้ามแดน โดยให้กลุ่มผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อลดการจ้างแรงงานข้ามแดน ขณะเดียวกันควรจะมีการยกเลิกระบบการประกันแรงงานข้ามแดน เพราะตั้งแต่ต้นที่มีการใช้ระบบนี้ถือว่าเป็นมาตรการที่ผิดพลาด และเป็นสาเหตุให้เกิดการไหลทะลักของแรงงานข้ามแดน และเชื่อว่าแนวทางนี้จะทำให้สามารถผลักดันแรงงานข้ามแดนออกนอกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดการลักลอบเข้ามาของแรงงานเถื่อนได้ระดับหนึ่ง ประการสุดท้าย จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการทำงาน อาจจะเป็นระยะเวลา 1 ปีหรือ 2 ปี และแรงงานข้ามแดนที่เคยเข้ามาทำงานในประเทศไทยแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะกลับเข้ามาได้อีก เพื่อไม่ให้เกิดการฝังตัวของแรงงานข้ามแดนในประเทศไทยเหมือนดังเช่นประเทศสิงคโปร์ และได้หวั่นที่ดำเนินการสำเร็จมาแล้ว

ผลกระทบของการใช้แรงงานข้ามแดน

ด้านความปลอดภัยและความมั่นคงของคนไทย

สถานการณ์กระทบกระทั่งที่ชายแดนภาคเหนือระหว่างไทยกับพม่า และไทยกับกัมพูชาทำให้ปฏิเสธไม่ได้ว่าแรงงานข้ามแดนที่อยู่ในประเทศไทยขณะนี้ย่อมจะสร้างความวิตกกังวลและความเคลือบแคลงสงสัยในสายตาของรัฐบาลไทย เพราะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ส่งผลดีให้กับประเทศไทย นอกจากนั้นยังพบว่าแรงงานพม่าในภาคใต้มีการเชื่อมโยงและการประสานงานกับกลุ่มพม่าด้วยกันเองตลอดเวลา แรงงานพม่าบางกลุ่มที่ทำงานลับและมีการบริจจาคเงินให้แก่องค์กรในประเทศพม่า ซึ่งในระยะยาวหากปล่อยปละละเลยจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง รวมทั้งเป็นอันตรายกับสภาพความเป็นอยู่ของคนไทยมากยิ่งขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ

พบว่า ปัญหาด้านการจ้างแรงงานของไทยส่วนหนึ่งเกิดจากแรงงานเถื่อนเหล่านี้เข้ามาแย่งอาชีพของคนไทยเกือบทุกอาชีพ เช่น ด้านประมง กรรมกรก่อสร้าง ทำสวน ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ คนรับใช้ตามสำนักงานและบ้านเรือน ทำให้ในแต่ละปีประเทศไทยต้องสูญเสียเงินบาทไปให้คนต่างชาติเหล่านั้นไม่ต่ำกว่าปีละ 2-3 หมื่นล้านบาท การที่ผู้ประกอบการสามารถจ้างแรงงานต่างชาติที่ผิดกฎหมายได้ เป็นการทำลายโครงสร้างค่าจ้าง

ภายในประเทศ ทำให้ค่าจ้างถูกกดอยู่ในระดับต่ำ ทำลายการรวมตัวและอำนาจต่อรองของผู้ใช้แรงงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการครองชีพของแรงงาน เป็นการไม่สนับสนุนนโยบายกระจายรายได้ โดยปกติแล้วการขาดแคลนแรงงานจะส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ในกรณีของประเทศไทยภาวะการขาดแคลนแรงงานกลับไม่นำไปสู่ค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น เพราะแรงงานขาดอำนาจต่อรอง โดยภาครัฐก็แก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานด้วยการจ้างแรงงานนอกระบบ วิธีแก้ปัญหานี้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นการคำนึงถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจเฉพาะหน้า โดยละเลยถึงผลกระทบต่อในระยะยาว ทำให้การผลิตของประเทศยังคงติดพันอยู่กับการใช้แรงงานราคาถูก และไม่อาจปรับตัวหรือยกระดับจากการใช้แรงงานหนาแน่นไปสู่การผลิตที่มีโครงสร้างทันสมัย ซึ่งใช้เทคโนโลยีระดับกลางและระดับสูงได้มากเท่าที่ควร

ด้านอาชญากรรม ได้ปรากฏเห็นผลเสมอๆ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น การปล้นจี้ ช่มชู้ และฆ่าเจ้าทรัพย์แรงงานต่างชาติที่มองไม่เห็นอนาคตเมื่อถูกภาวะต่างๆ กัดกัด เช่น เศรษฐกิจ การเอารัดเอาเปรียบต่างๆ แรงงานเหล่านั้นย่อมคิดแก้แค้นอันเป็นทางออกของพวกเขา และผลที่เกิดขึ้นค่อนข้างรุนแรงถึงชีวิตเสมอๆ

ด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการควบคุมป้องกันโรค โดยการตรวจสุขภาพแรงงานข้ามแดนก่อนออกใบอนุญาตทำงาน ในรายที่พบโรคต้องติดตามรักษาให้จ่ายยาและเฝ้าระวังโรคติดต่อในแรงงานข้ามแดน ตลอดจนส่งเสริมงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม งานอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ร่วมพิจารณาดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ คือ

- 1) การติดตามให้การรักษาแรงงานข้ามแดนที่ผ่านการตรวจสุขภาพ แต่พบภาวะติดเชื้อหรือเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ
- 2) การดำเนินงานด้านประกันสุขภาพแก่แรงงานข้ามแดน
- 3) การอนามัยเจริญพันธุ์ในประชากรข้ามแดน
- 4) การจัดสภาพสุขภาพภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชนข้ามแดน

5) การจัดบริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคเด็กข้ามแดนอายุต่ำกว่า 5 ปี

6) การสำรวจประชากรข้ามแดน

7) การติดตามประเมินผลในระบบการนิเทศและตรวจราชการ

ด้านการศึกษา เด็กที่เกิดจากแรงงานข้ามแดนจะเป็นภาระของโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดน ซึ่งจะเป็นปัญหาในระยะยาว

ด้านประชากร อันเนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนของเด็กที่พ่อแม่เป็นชาวต่างชาติ การเพิ่มของจำนวนประชากรของแรงงานข้ามแดนที่เกิดขึ้นใหม่ในประเทศไทย ซึ่งไม่ต่างไปจากเด็กเถื่อนที่ปราศจากการดูแลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ยังไม่นับรวมเด็กที่ย้ายติดตามพ่อแม่มาด้วยเป็นจำนวนมาก ซึ่งกรณีดังกล่าวจะมีผลต่อการควบคุมโรคและปัญหาสุขภาพในอนาคต จึงอาจกล่าวได้ว่า การเกิดการเจ็บป่วย และการตายของแรงงานต่างชาติส่งผลกระทบต่อสาธารณสุขไทยทั้งในด้านของงบประมาณและบุคลากรที่ต้องมารับผิดชอบดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ด้วย

ดังนั้น การใช้แรงงานข้ามแดนจึงมีผลกระทบทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ อาชญากรรม ด้านสาธารณสุข การศึกษา และประชากร หน่วยงานภาครัฐ จำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขอย่างรีบด่วนต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อมุ่งศึกษาผลกระทบการใช้แรงงานข้ามแดนในจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา สตูล และระนอง โดยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานและบุคคลที่รับผิดชอบแรงงาน จังหวัดละ 20 คน ในพื้นที่เป้าหมายใน 6 จังหวัด นายจ้างภาคเอกชนหรือบริษัทอุตสาหกรรมต่างๆ จังหวัดละ 10 คน และลูกจ้างชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน

2. การดำเนินการและเครื่องมือในการวิจัย

1. เก็บข้อมูลโครงการโดยการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบ

ขอแรงงาน ได้แก่ จัดหางานจังหวัด ตำรวจตรวจคน
เข้าเมือง สาธารณสุขจังหวัด และประธานหอการค้า หรือ
ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด นายจ้างและลูกจ้าง
แต่ละจังหวัด

2. จัดสัมมนาหัวหน้าหน่วยงานและบุคลากรที่
เกี่ยวข้องเพื่อเก็บข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หา
แนวทางพัฒนาแรงงานข้ามแดน ผู้เข้าร่วมสัมมนาในแต่
ละจังหวัด ได้แก่ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องกับแรงงาน
ข้ามแดนของแต่ละจังหวัด

3. จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่ม
ตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sam-
pling)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่ได้สำรวจจาก
แหล่งข้อมูลต่าง ๆ

3.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการ
สัมภาษณ์โดยใช้วิธีการจับประเด็นที่มีความสอดคล้องของ
ข้อคำตอบกับวัตถุประสงค์

3.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นผลกระทบ การใช้
แรงงานข้ามแดนของ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้รับผิดชอบของ
แรงงาน และกลุ่มนายจ้างกับกลุ่มลูกจ้าง โดยใช้ค่าเฉลี่ย
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-test

3.4 วิเคราะห์ผลจากข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วม
สัมมนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแรงงานข้ามแดนที่จด
ทะเบียนตามกฎหมายที่อยู่ใน 6 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 จำนวนแรงงานข้ามแดนที่ 31,101 คน
(สำรวจเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2545) เป็นชาวพม่ามาก
ที่สุดจำนวน 26,963 คน ลาวจำนวน 505 คน และ
กัมพูชาจำนวน 3,633 คน นอกจากนี้ยังมีแรงงานข้ามแดน
ที่ไม่ได้จดทะเบียนอีกจำนวนหนึ่งซึ่งหลบซ่อนอยู่กับ
นายจ้าง โดยไม่แจ้งการจดทะเบียน

1.2 จังหวัดที่มีแรงงานข้ามแดนทั้งสามเชื้อชาติ
พม่า ลาว และกัมพูชา มากที่สุดได้แก่ จังหวัดระนอง
สงขลา บัตตานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีอาชีพการประมงและ
ประมงต่อเนื่อง ส่วนจังหวัดสตูล นราธิวาส และ

จังหวัดยะลามีเป็นจำนวนน้อยตามลำดับ

1.3 อาชีพและประเภทของแรงงานข้ามแดน
ที่เข้ามาประกอบอาชีพในหกจังหวัดเรียงตามลำดับ 10
ประเภท ได้แก่ ทำสวนทำไร่ เหมืองแร่เหมืองหิน เครื่อง
เคลือบดินเผา ก่อสร้างคานเรือ โรงสีข้าว เลี้ยงสัตว์
ประมงทะเล เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง รับใช้ในบ้าน
ประเภทกิจการพิเศษมีนายจ้าง (พ.1) และไม่มีนายจ้าง
(พ.2)

2. ผลกระทบการใช้แรงงานข้ามแดน

2.1 ผลกระทบด้านสังคม สรุปประเด็นสำคัญ
เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ทำให้สังคมเสื่อมถอยทาง
จริยธรรมและคุณธรรมมากขึ้น 2) คุณภาพชีวิตของคน
ไทยเสื่อมถอยลง 3) ทำให้มีประชากรของประเทศเพิ่มขึ้น
4) รัฐต้องเพิ่มภาระในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น
5) เกิดการหลบหนีเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย 6) มีผลต่อความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนคนไทย 7)
ทำให้เกิดปัญหาเรื่องสัญชาติสำหรับเด็กที่เกิดในประเทศไทย
8) ทำให้เกิดปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนและส่งผลกระทบต่ออายุ
อาศัยในระยะยาว 9) มีผลต่อการเกิดการขายบริการ
ทางเพศและแหล่งเสื่อมโทรม 10) มีผลต่อการจัดบริการ
เช่น สวัสดิการที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย และสถาน
พยาบาล 11) มีผลต่อการเกิดปัญหาด้านอาชญากรรม
ฆาตกรรม ทำร้ายผู้อื่น ลักขโมย และยาเสพติด

2.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สรุปประเด็น
สำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ 1) ทำให้รัฐมีรายได้จากการ
เก็บภาษีคนข้ามแดนเพิ่มขึ้น 2) แรงงานข้ามแดนช่วย
ทดแทนการขาดแคลนแรงงานซึ่งคนไทยไม่ทำ 3) ทำให้
โครงสร้างแรงงานไทยไม่เป็นไปตามระบบ เช่น ระบบขาด
คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ค่าจ้างราคาถูกลง 4) เกิดการแย่ง
งานซึ่งเป็นโอกาสของคนไทย 5) มีการลงทุนเพิ่มขึ้น
เนื่องจากมีแรงงานข้ามแดน 6) ผู้ประกอบการหรือ
นายจ้างไม่ลงทุนเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานและเทคโนโลยี
ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น 7) ค่าจ้างแรงงานราคาถูกลง
ลดต้นทุนการผลิต 8) ทำให้เกิดภาวะการว่างงานในตลาด
แรงงานไทยเนื่องจากมีแรงงานข้ามแดน 9) มีผลต่อการ
เพิ่มหรือลดการส่งออกของสินค้าไทย 10) ช่วยทำให้การ
ซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคในจังหวัดที่มีแรงงานข้ามแดน
เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อการลงทุนหมุนเวียนของเงินตรา
11) ทำให้เกิดการรั่วไหลของเงินตราออกนอกประเทศ

เนื่องจากแรงงานข้ามแดนส่งเงินกลับประเทศของตน 12) ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณสำหรับคนข้ามแดนเพิ่มขึ้น 13) ทำให้มีผลผลิตสินค้าทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 14) ทำให้เกิดการค้าแรงงานเถื่อนและนำไปสู่การลักลอบเข้าเมือง 15) ผลจากการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศคือประเทศเจริญแล้วต่อต้านสินค้าไทยที่ผลิตโดยการกดขี่แรงงานข้ามแดน

2.3 ผลกระทบด้านการเมือง สรุปประเด็นสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ 1) ก่อให้เกิดการสูญเสียประชาชนตามแนวชายแดนเมื่อมีการสู้รบ 2) ทำให้เกิดความไม่สงบภายในประเทศอยู่เสมอ 3) ทำให้มีปัญหาก่อการร้ายตามชายแดน 4) เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ 5) ผู้ที่ถูกกักกันสร้างอำนาจต่อรองต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ 6) ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อป้องกันประเทศเพิ่มขึ้น 7) มีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างชายแดนของประเทศ 8) มีผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของรัฐบาล 9) เป็นภาระแก่ทหารและตำรวจในการควบคุมดูแลคนเข้าเมือง

2.4 ผลกระทบด้านการศึกษา สรุปประเด็นสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ 1) ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากร 2) ทำให้รัฐต้องให้โอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มคนแรงงานข้ามแดนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ทำให้รัฐหรือหน่วยงานทางการศึกษาต้องจัดสถานที่เรียนให้บุตรหลานของแรงงานข้ามแดน 4) ทำให้รัฐบาลต้องจัดงบประมาณทางการศึกษาเพิ่มขึ้น 5) ทำให้รัฐบาลต้องจัดบริการทางการศึกษาแก่แรงงานข้ามแดนหรือบุตรหลานที่เกิดในประเทศไทย

2.5 ผลกระทบด้านสาธารณสุข สรุปเป็นประเด็นที่สำคัญเรียงตามลำดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) รัฐต้องจัดบริการสุขภาพอนามัยให้กับแรงงานข้ามแดน 2) รัฐต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อจัดสวัสดิการทางสังคมและบริการสาธารณสุข 3) ทำให้เกิดโรคติดต่อและแพร่ระบาดในประเทศไทย เช่น โรคเท้าช้าง โรคคหิวหวัช ไข้เลือดออก มาลาเรีย วัณโรค และโรคเอดส์ เป็นต้น 4) สุขภาพของแรงงานข้ามแดนต่ำกว่ามาตรฐานเพราะไม่มีความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มนายจ้างและลูกจ้างทั้งรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและ โดย

ภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีระดับค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านการศึกษาและการสาธารณสุข มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนาการใช้แรงงานข้ามแดน สรุปผลจากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม ดังนี้ 1) ฝ่ายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบมีความเข้มงวดกับการป้องกันไม่ให้แรงงานข้ามแดนเข้ามาในประเทศไทย 2) แรงงานข้ามแดนที่จดทะเบียนแล้วควรได้รับการพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานก่อนการจ้างงาน 3) การนำแรงงานข้ามแดนเข้ามาในประเทศไทยควรดำเนินการผ่านบริษัทจัดหางาน 4) ควรสร้างความตระหนักและความสำนึกที่ดีแก่นายจ้างไม่ให้จ้างแรงงานข้ามแดนทำงาน 5) ควรเร่งรัดแก้ปัญหาตามนโยบายแก้ปัญหาแรงงานข้ามแดนของรัฐบาล 6) เห็นด้วยกับการจับกุมกวาดล้างและส่งตัวกลับประเทศภูมิลำเนา 7) ควรกำหนดพื้นที่หรือแหล่งประกอบอาชีพสำหรับคนข้ามแดน 8) ควรกำหนดอาชีพที่ขาดแคลนแรงงานไทยให้กับแรงงานข้ามแดน 9) ควรมีการสำรวจความต้องการแรงงานข้ามแดนในสถานประกอบการหรือแหล่งอุตสาหกรรม และควบคุมการเพิ่มจำนวนแรงงานข้ามแดน 10) ควรออกกฎหมายและเข้มงวดการใช้กฎหมายแรงงานข้ามแดนให้มากขึ้น

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบจากการใช้แรงงานข้ามแดนในทกจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามข้อมูลที่ได้ศึกษาและวัตถุประสงค์ดังนี้

1. จากที่พบว่าแรงงานข้ามแดนที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และการสาธารณสุข ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจำนวนแรงงานเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แรงงานข้ามแดนเหล่านี้เข้ามาประกอบอาชีพประมง ทำสวนทำไร่ งานก่อสร้างและคานเรือ กิจกรรมพิเศษที่มีเจ้าของกิจการในทกจังหวัดชายแดนภาคใต้ แรงงานข้ามแดนมีความต้องการดินรนเพื่อชีวิต ต้องการมีรายได้เลี้ยงชีวิตและครอบครัว เพราะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว และกัมพูชามีความเป็นอยู่ที่ลำบาก ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของ

ประเทศไทยมีสภาพที่ตึกกว่า จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานมากขึ้นในภูมิภาคนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสุภางค์ จันทวานิช (2540, 2-3) ได้กล่าวถึงการย้ายถิ่นเกิดจากปัจจัยผลักดัน เช่น ความยากจน การขาดแคลนที่ทำมาหากิน ประชากรหนาแน่นมากเกินไป และการย้ายถิ่นไปจังหวัดหรือพื้นที่โดยรอบขึ้นอยู่กับโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ขึ้นอยู่กับค่าจ้างแรงงานของนายจ้าง และสภาพทางสังคมที่มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ระบบการเมืองมีการยึดหยุ่นต่อการประกอบอาชีพ มีความเอื้ออาทรต่อมนุษยชาติ ผลจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้แรงงานพม่า ลาว และกัมพูชาเข้ามาทำงานประมง ทำสวนทำไร่ ก่อสร้าง และกิจการพิเศษ ซึ่งทั้งที่เข้ามาโดยผิดกฎหมายเป็นการลักลอบเข้ามาและมีการจดทะเบียนเป็นแรงงานข้ามแดนโดยไม่สามารถผลักดันแรงงานข้ามแดนเหล่านี้กลับภูมิลำเนาหรือประเทศของตน นอกจากนี้จากการวิจัยของสุภางค์ จันทวานิช (2544, บทคัดย่อ) ซึ่งได้สรุปเกี่ยวกับตลาดแรงงานไทยโดยประมาณการเคลื่อนย้ายเพิ่มขึ้นโดยตลอดทุกปี ตลาดแรงงานไทยส่วนใหญ่จะเป็นตลาดแรงงานทางด้านอุตสาหกรรม ซึ่งไม่ได้พิจารณาถึงศักยภาพของแรงงานอาศัยลักษณะร่วมความเป็นมุสลิมวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันเป็นจุดเชื่อมโยงกระแสนความต้องการแรงงานนี้จะเพิ่มขึ้นในอนาคต เพราะมีความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและความอยู่รอดของประชาชน นอกจากนี้ พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน และคณะ (2544, บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงกระแสของการย้ายถิ่นของประเทศสมาชิกอาเซียน มีการสกัดกั้นแรงงานข้ามแดนที่ผิดกฎหมายยังไม่เข้มแข็งเพียงพอจึงทำให้แรงงานข้ามแดนหลังไหลเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น อย่างไรก็ตามควรมีการยกระดับทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาฝีมือแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อันเป็นแนวทางที่สำคัญของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการแข่งขันในด้านคุณภาพต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับคุณอมรทิพย์ อมราภิบาล และจิราพร วรเสน (2544, บทคัดย่อ) ที่พบว่า จังหวัดระนองมีผู้ย้ายถิ่นเข้ามาพำนักอาศัยโดยหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งมีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กชาวพม่า ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนทำให้เป็นภาระหน้าที่ของจังหวัดและส่งผลต่อคุณภาพของแรงงานในอนาคต

2. วิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และการสาธารณสุข

2.1 ผลกระทบทางด้านสังคม ปรากฏว่า ผลกระทบทางด้านอาชญากรรม ยาเสพติด การชนของหนีภาษี การลักทรัพย์ การประกอบอาชีพที่ไม่พึงปรารถนา เช่น โสเภณี มีขบวนการค้าแรงงานข้ามชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน เกิดชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรม มีแรงงานเถื่อนตามชายแดนซึ่งไม่ได้จดทะเบียน เป็นภาระหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งเกิดปัญหาการขยายตัวของประชากร ส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ในสังคมไทย ซึ่งสุภางค์ จันทวานิช (2544, v) ได้กล่าวถึงผลกระทบของแรงงานในด้านสังคมว่าเป็นภาระหน้าที่ของประเทศนั้นๆ ทำให้แรงงานไร้ฝีมือ ส่งผลต่อค่าแรงต่ำและการทะลักของแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงานไทย และยังส่งผลกระทบต่อการทำงานของคนไทยอีกด้วย ผลกระทบอีกข้อหนึ่งคือไม่สามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตการทำงานในประเทศไทยได้ เนื่องจากมีทักษะทางภาษาต่ำ ไม่รู้ธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ไม่รู้เงื่อนไขการทำงานดีพอ จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ศิริศักดิ์ ธรรมรักษ์ (2542, บทคัดย่อ) ที่พบว่าผลกระทบทางด้านสังคมของแรงงานข้ามแดนเชื้อชาติพม่าทางด้านสังคม ได้แก่ การก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และการศึกษา เช่นเดียวกับ พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน และคณะ (2544, บทคัดย่อ) ที่พบว่าผลกระทบทางด้านสังคมมีทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำให้มีแหล่งเสื่อมโทรมและเป็นชุมชนแออัด คุณภาพชีวิตด้อย เสี่ยงต่อภาวะสุขภาพจิตเสื่อมเพราะต้องหลบๆ ซ่อนๆ ตำรวจ แรงงานหญิงถูกกดขี่ข่มเหงต้องขายบริการทางเพศ นอกจากนี้ มีการกล่าวถึงปัญหาแรงงานข้ามแดนในด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม โสเภณี โรคติดต่อ ซึ่งมีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้น เพราะอนุญาตให้แรงงานข้ามแดนผิดกฎหมายเข้ามาทำงานในประเทศไทยจะไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการเพิ่มจำนวนของประชากร ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น

2.2 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกได้แก่ทำให้ นายจ้างลดต้นทุนค่าจ้างช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย

หรือต้นทุน และมีแรงงานที่คนไทยไม่ทำ ได้แก่ ประมง ก่อสร้าง คานเรือ งานที่สกปรก ลำบาก และภาวะความเสี่ยงมาก เป็นการทดแทนแรงงานไร้ฝีมือ ทำให้มีการลงทุน และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของไทย ส่วนในทางลบหรือผลเสียนั้น ได้แก่ ทำให้โครงสร้างการจ้างงานภายในประเทศไม่เป็นไปตามอุปสงค์และอุปทาน ค่าจ้างแรงงานลดลงทำให้อาชีพของคนไทยถูกแย่งไปโดยคนข้ามแดน ก่อให้เกิดอาชีพที่ผิดกฎหมาย การเงินรั่วไหลออกนอกประเทศ และเป็นภาระหนี้ภาษีซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อประเทศชาติ และทำให้ประเทศไทยถูกตราว่าผลิตสินค้าที่ไม่มีคุณภาพเนื่องจากแรงงานไม่มีคุณภาพ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในภาคอุตสาหกรรมประมง การก่อสร้าง และภาคเกษตรกรรมที่ต้องใช้แรงงานยังต้องใช้แรงงานข้ามแดน ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ผ่อนผันอาชีพดังกล่าวได้ตามมติคณะรัฐมนตรีโดยให้มีการจดทะเบียนเพื่อขอใช้แรงงานข้ามแดน ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจดังที่ วรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ (2540, 56) ได้วิจัยพบว่าการอนุญาตให้แรงงานข้ามแดนเข้าประเทศไทย ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ถ้าเป็นการอยู่ในระยะเวลาดีก็จะเกิดผลดี แต่ถ้าแรงงานเหล่านั้นอยู่อาศัยเวลานานหรือไม่ยอมกลับประเทศของตนก็จะเกิดผลเสีย การมีแรงงานต่างชาติเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปีรัฐบาลต้องให้ความสำคัญ และหามาตรการดูแลควบคุมให้สามารถใช้ประโยชน์จากฝีมือแรงงานเหล่านี้ให้มากที่สุด ผลกระทบทางเศรษฐกิจในส่วนที่ทำให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้นจนทำให้ประเทศไทยสามารถรองรับการลงทุนจากต่างชาติเป็นอันดับ 5 ของโลก กล่าวได้ว่าแรงงานฝีมือข้ามแดนมีส่วนช่วยให้เกิดการผลิตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ นรัตน์ ยุวณะเตมีย์ (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมีผลต่อขบวนการนักศึกษาพม่าในประเทศไทย มีผลต่อการปฏิบัติด้านมนุษยธรรมและส่งผลต่อการลงทุนของไทยในประเทศพม่าด้วย ผลกระทบทางเศรษฐกิจดังกล่าวย่อมส่งผลต่อประเทศอย่างแน่นอนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รัฐบาลจึงต้องดำเนินการควบคุมและแก้ปัญหาต่อไป คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามแดนในสามสัญชาติ คือ พม่า ลาว และกัมพูชา ใน 10 ประเภทกิจการ ประกอบด้วย สวนผัก ผลไม้ ไร่ อ้อย สวนยางพารา สวนปาล์ม พืชไร่ สวนกาแฟ เหมือนแร่

และเหมืองหิน โรงงานทำอิฐ โรงงานทำโอ่ง เครื่องเคลือบดินเผา ก่อสร้างคานเรือ โรงสีข้าว เลี้ยงหมู เลี้ยงกุ้ง ประมงทะเล กิจการต่อเนื่องจากกิจการประมง โรงงานปลาป่น การใช้แรงงานในโกดังสินค้า ผู้รับใช้ในบ้าน และกิจการพิเศษซึ่งมีนายจ้างและไม่มีนายจ้าง ซึ่งผลของการยกเว้นอาชีพดังกล่าวส่งผลต่อเศรษฐกิจไทย

การขาดแคลนผู้รับใช้ในบ้าน จะเห็นได้ชัดเจนจากค่าจ้างที่เพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าวิกฤติเศรษฐกิจจะทำให้ค่าจ้างของผู้รับใช้ในบ้านจะลดลงไปร้อยละ 10 ในปี 2542 ก็ตาม แต่อัตราการขยายตัวของค่าจ้างเฉลี่ยตลอด 10 ปีที่ผ่านมาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 6 ต่อปี ค่าจ้างรายเดือนเฉลี่ยของผู้รับใช้ในบ้านจะเท่ากับ 3,630 บาทในปี 2543 โดยมีจำนวนผู้รับใช้ในบ้านที่เป็นคนไทยประมาณ 0.22 ล้านคน และเป็นแรงงานข้ามแดนจดทะเบียนอีก 92,389 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนแรงงานข้ามแดนจดทะเบียนทั้งหมด ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างน่าจะดึงดูดให้แรงงานไทยสนใจทำงานในอาชีพนี้เพิ่มขึ้น แต่การอนุญาตให้จ้างแรงงานข้ามแดนอาจไปกดระดับค่าจ้างของสาขานี้ไว้ และยังทำให้แรงงานไทยกลับไม่สนใจทำงานด้านนี้ได้มากขึ้นไปอีก

2.3 ผลกระทบทางด้านการเมือง จากผลการวิจัยพบว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคง ชาวพม่าด้านจังหวัดระนองไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเหมือนชาวพม่าชายแดนจังหวัดราชบุรี การก่อความไม่สงบ การค้าอาวุธ ปัญหาการก่อการร้ายและการช่งสมกลุ่มต่อรองทางการเมืองสร้างความเดือดร้อนและความไม่สงบให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ และนำไปสู่ปัญหาการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ ส่วนมากจะเป็นผลกระทบในทางลบมากกว่าเป็นผลกระทบทางบวก ซึ่งในระยะยาวทำให้แรงงานข้ามแดนมีเพิ่มมากขึ้นทั้งที่เข้ามาโดยถูกต้องและผิดกฎหมาย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสุทธิรัตน์ ชุ่มวิเศษ (2540, บทคัดย่อ) พบว่าการผลักดันแรงงานพม่าจากฝ่ายไทยนั้นไม่มีความจริงจัง นโยบายควบคุมดูแลแรงงานต่างชาติที่รัฐบาลกำหนดไม่เหมาะสม ทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยหลายอย่าง มีปัจจัยหลากหลาย เช่น สถานการณ์ในประเทศพม่านโยบายต่างประเทศของชนชั้นทำงาน ดังนั้น การควบคุมและมาตรการของรัฐที่ปฏิบัติอยู่ไม่ได้เป็นหลักประกันว่า

ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวพม่าจะลดลง ฝ่ายความมั่นคงยังไม่มีความสามารถในการควบคุมการหลบหนีเข้าเมือง

ขณะนี้มาตรการระยะสั้นที่ดำเนินการกับแรงงานข้ามแดนคือการจดทะเบียนแรงงาน ผลงานวิจัยเรื่องการติดตามผลการจดทะเบียนแรงงานข้ามแดนปี 2544 : กระบวนการและปัญหาของ สุภางค์ จันทวานิช และคณะ (2545) ให้มีเอกสารประจำตัว เช่น บัตรผ่านแดน สำเนาบัตรประจำตัว รูปถ่ายที่ถูกต้อง การไปทำงานต้องผ่านศูนย์แรงงานพม่าเพื่อสะดวกในการควบคุมติดตามเมื่อกระทำความผิด มีการสกัดกั้นการลักลอบเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ส่วนมาตรการระยะยาว เจริญกับรัฐบาลพม่าในระดับทวิภาคี จัดส่งแรงงานเข้ามาให้ถูกต้องตามกฎหมาย และให้แรงงานประกันตัวเองในการทำงาน มีใบอนุญาตในการทำงาน และเมื่อครบกำหนดต้องกลับประเทศ ดังนั้นจึงเป็นบทบาทของรัฐบาลที่ต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและเข้มงวดกวดขันในการปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.4 ผลกระทบทางด้านการศึกษา จากผลการวิจัยทำให้รัฐต้องจัดบริการทางการศึกษาแก่แรงงานข้ามแดนหรือบุตรหลานที่เกิดในประเทศไทย ต้องจัดงบประมาณทางการศึกษาเพิ่มขึ้นในแต่ละปี รวมทั้งให้โอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มแรงงานข้ามแดนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับอมรทิพย์ อมรา-ภิบาล และจิราพร วรเสน (2544, บทคัดย่อ) พบว่าความต้องการด้านกายภาพของแรงงานข้ามแดนในจังหวัดระนองได้จัดไว้เพื่อให้โอกาสแก่แรงงานที่เข้ามาพักอาศัยจัดไว้สามแห่งในเขตอำเภอเมืองเพื่อรับเด็กไร้สัญชาติเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดค่าใช้จ่าย เพื่อวัสดุอุปกรณ์ และเสื้อผ้า รวมทั้งการปรับตัวเข้ากับเด็กไทยจังหวัดได้เข้าไปดูแลโดยจัดครูไปร่วมสอนภาษาไทย จัดการเรียนการสอนแต่ก็ยังเป็นข้อถกเถียงในเรื่องอิทธิพลไทยและความมั่นคงของชาติ ในทางปฏิบัติยังมีความยืดหยุ่นด้วยเหตุผลมนุษยธรรมและหวังผลทางอ้อมเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชนไทย ส่วนการฝึกทักษะอาชีพไม่ปรากฏว่านายจ้างหรือองค์กรเอกชนจัดการอบรมให้แก่แรงงานข้ามแดนเลย จากผลการวิจัยนี้พบว่ามีความต้องการทางด้าน ดังนี้

1) สภาพความต้องการทางด้านวัฒนธรรม ต้องการปรับตัวอยู่ร่วมกับคนไทย ต้องการความเสมอภาค

ในโอกาสทางการศึกษาทั้งชายและหญิง

2) ต้องการทางด้านชีวิต ครอบครัวและชุมชน เพื่อพักอาศัยอยู่ในชุมชนและมีการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ

3) มีความต้องการทำงานและปฏิสัมพันธ์กับคนไทย แต่ด้วยข้อจำกัดทางภาษาและการลักลอบเข้ามาโดยผิดกฎหมายจึงไม่สามารถที่จะปรากฏตัวต่อสาธารณชน และมักจะถูกคุกคามทางเพศ ถูกข่มเหง ถูกทำร้าย ถูกรีดไถ ถูกโกง และภาวะกดดันจากการทำงานหนักจึงรู้สึกท้อแท้ และไม่ปลอดภัย

4) ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ ต้องการสิ่งแวดล้อม ทางด้านสุขภาพส่วนบุคคลที่ดี ต้องการบริการรักษาพยาบาล

5) ต้องการด้านการศึกษา ต้องการเรียนภาษาไทยเพื่อใช้ในการทำงานและต้องการเรียนภาษาพม่าเพื่อถ่ายถอดอารมณ์รักษาวัฒนธรรมและต้องการงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่าย

6) ต้องการสิทธิขั้นพื้นฐานในการเปลี่ยนแปลงสัญชาติ การแต่งกายและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้แสดงถึงผลกระทบทางด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับกฤตยา อาชวนิจกุล ทริส โคเททท์ และนิน นินไพน (2543, บทคัดย่อ) ที่พบว่าหัวใจสำคัญของการกำหนดนโยบายและแผนคือ ทำอย่างไรให้สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้อพยพได้รับการปกป้องคุ้มครอง และได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และรัฐต้องมีวิธีดำเนินการกับแรงงานต่างด้าวอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5 ผลกระทบทางด้านสาธารณสุข จากผลการตอบแบบสอบถามปรากฏว่าแรงงานข้ามแดนทำให้เกิดโรคติดต่อและการแพร่ระบาดของโรคเท้าช้าง โรคอหิวาห์ ไข้เลือดออก มาลาเรีย วัณโรค และโรคเอดส์ เนื่องจากแรงงานข้ามแดนขาดความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย มีสุขภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ทำให้รัฐบาลต้องจัดบริการสุขภาพอนามัยให้กับแรงงานข้ามแดนอีกด้วย ต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อจัดบริการและสวัสดิการทางสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวรรณ ศรีเจริญ และมณีนีรัตน์ แซ่ภู (2544, ก-ค) พบว่า ผลกระทบด้านสาธารณสุข ได้แก่ ภาวะการเกิดการเจ็บป่วยและการตาย เกิดแหล่งเสื่อมโทรมชุมชนแออัด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์แพร่

กระจายไปในวงกว้าง รัฐบาลต้องสิ้นเปลืองงบประมาณด้านสาธารณสุขเป็นค่ารักษาพยาบาลฟรีแก่แรงงานข้ามแดนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปี 2544 เป็นเงินทั้งสิ้น 79 ล้านบาท ทั้งนี้ยังไม่รวมค่าใช้จ่ายด้านการส่งเสริมและป้องกัน นอกจากนี้จังหวัดปัตตานี ระนอง มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลไว้เป็นอย่างดีผ่านทางอินเทอร์เน็ต อมรทิพย์ อมรภิบาล และจิราพร วรเสน (2544, บทคัดย่อ) พบว่าความต้องการของเด็กพม่าในจังหวัดระนอง มีความต้องการด้านสาธารณสุขเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเรื่องสุขภาพอนามัย และอนามัยเจริญพันธุ์ ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลฟรี มีความปลอดภัยและต้องการความรู้ด้านสุขศึกษา เพศศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตามทางด้านสาธารณสุขก็ได้จัดระบบการบริการ ด้านสาธารณสุขของจังหวัด นอกจากนี้ กฤตยา อาชวนิจกุล ทริส โคเอทท์ และนิน นินโพน (2543, บทคัดย่อ) ได้พบว่าผู้อพยพข้ามแดนสวนใหญ่ จะชื้อยามารับประทานเองเนื่องจากถูกควบคุมสถานที่ การไม่มีเงินออม พูดยาไทยไม่ได้ มีการเจ็บป่วยและการตายเนื่องจากโรคมะลาเรีย และโรคติดต่อบางชนิดซึ่งมีผลกระทบต่อครอบครัว

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องด้านแรงงานข้ามแดนกับกลุ่มนายจ้างและลูกจ้าง เกี่ยวกับผลกระทบของการใช้แรงงานข้ามแดน จากผลการวิจัยปรากฏว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยที่กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุดกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และมีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนายจ้างและลูกจ้าง ส่วนด้านการศึกษาและด้านสาธารณสุขความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกลุ่มผู้รับผิดชอบแรงงานข้ามแดน ได้แก่ จัดหางานจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง (ต.ม.) สาธารณสุขจังหวัด และประธานหอการค้าหรือประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล เพื่อแก้ปัญหาโดยรวมทั้งประเทศ ส่วนนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งอยู่ในภาคเอกชนย่อมมีความเห็นที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพของบุคคล ประเด็นต่างๆที่มีความเห็นต่างกัน ได้แก่ ทางด้านสังคม ทำให้รัฐต้องเพิ่มภาระในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือจัดให้มีการพัฒนาฝีมือแรงงานเพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิตของแรงงาน

ข้ามแดนไม่ดี ทำให้มีแหล่งเสื่อมโทรม ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ลักขโมยและติดยาเสพติด ทำให้สังคมไม่มีความปลอดภัย ซึ่งทางนายจ้างและลูกจ้างเห็นด้วยน้อยกับประเด็นเหล่านี้ ส่วนในทางเศรษฐกิจประเด็นที่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ การรั่วไหลของเงินตราออกนอกประเทศ การค้าแรงงานเถื่อน การจ้างงานค่าแรงราคาถูก ทำให้ลดต้นทุนการผลิต และเป็นการแข่งขันของอาชีพของคนไทย เป็นต้น ซึ่งนายจ้างและลูกจ้างมองว่าเป็นปัญหามากนัก ซึ่งต่างกับกลุ่มผู้รับผิดชอบแรงงานมองว่าประเด็นเหล่านี้เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อทางลบ อย่างไรก็ตามตลาดแรงงานไทยก็ยังมีความต้องการใช้แรงงานข้ามแดนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตมากขึ้น ผลกระทบทางด้านการเมือง กลุ่มนายจ้างและลูกจ้างต่างมองว่านโยบายของรัฐบาลไม่จริงจัง ทำให้ส่งผลกระทบต่อระหว่างทหารไทยกับทหารพม่าบริเวณชายแดน มักเกิดการปะทะกันอยู่เรื่อยๆ

4. แนวทางแก้ไขและพัฒนาแรงงานข้ามแดน

4.1 ควรออกกฎหมายและเข้มงวดกวดขันการใช้กฎหมายกับคนข้ามแดนอย่างจริงจัง

4.2 ควรมีการสำรวจความต้องการแรงงานข้ามแดนในสถานประกอบการหรือแหล่งอุตสาหกรรมและควบคุมการเพิ่มจำนวนแรงงานข้ามแดนโดยจัดให้มีแผนอัตรากำลังขององค์กรภาคเอกชน

4.3 ควรกำหนดพื้นที่จังหวัดให้มีแรงงานข้ามแดนได้ เพื่อสะดวกในการควบคุมและสอดคล้องกับอาชีพที่ได้รับการยกเว้น เช่น ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พังงา สตูล สงขลา และปัตตานี เป็นต้น

4.4 ควรจับกุมและกวดล้างแล้วส่งตัวกลับและดำเนินการใหม่ให้ถูกต้องตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4.5 ควรกำหนดอาชีพที่ขาดแคลนแรงงานไทยหรืองานที่คนไทยไม่ทำ ได้แก่ ประมง หรือประมงต่อเนื่อง การเลี้ยงสัตว์น้ำ ก่อสร้าง คานเรือ ทำไร่ทำสวน เหมืองแร่ และทำงานในโกดังสินค้า

4.6 การสร้างความตระหนักและความสำนึกที่ดีแก่นายจ้างไม่ได้รับแรงงานข้ามแดนเข้าทำงานและเน้นแรงงานไทยโดยรวมมือกับภาครัฐในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในระยะยาว

ประเด็นที่ไม่เห็นด้วยคือการไม่ขึ้นทะเบียนของ

แรงงานข้ามแดน ซึ่งมีข้อสนับสนุนว่าเป็นผลดีจากการที่รัฐยอมให้มีการขยายระยะเวลาในการขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายเป็นแนวทางที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าแรงงานข้ามแดนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทุกปี และประกอบอาชีพในหลายประเภท จังหวัดชายแดนที่แรงงานข้ามแดนหลบหนีเข้าเมืองมากที่สุดได้ ได้แก่ จังหวัดระนองแล้วส่งไปยังแหล่งประกอบการในจังหวัดอื่นๆ ดังนั้นการแก้ปัญหาจึงต้องดำเนินการร่วมกัน ทั้งผู้รับผิดชอบแรงงานข้ามแดนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับนายจ้างหรือเจ้าของกิจการต่างๆ ในระดับผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ระดับประเทศ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

1.1 ระดับประเทศ ได้แก่ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนของรัฐบาลและการออกกฎหมายต่างๆ

1.2 ระดับกระทรวง ควรมีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างจริงจังโดยเฉพาะกระทรวงแรงงานควรรอออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ใบประกอบวิชาชีพ เพื่อเข้าทำงานในสถานประกอบการและจัดระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

1.3 ระดับจังหวัดควรมีคณะกรรมการจากหลายฝ่ายเพื่อแก้ปัญหาแรงงานข้ามแดน โดยร่วมมือกับนายจ้างหรือเจ้าของกิจการต่างๆ ไม่ให้จ้างแรงงานข้ามแดนที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และกำหนดบทลงโทษอย่างจริงจังกับเจ้าของกิจการผู้ฝ่าฝืน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างจากสถานประกอบการ

1.4 ควรมีการสำรวจความต้องการแรงงานข้ามแดนในสถานประกอบการทุกประเภทกิจการที่ได้รับการอนุญาตให้มีแรงงานข้ามแดนและควบคุมไม่ให้จำนวนเพิ่มขึ้นอีกโดยวางแผนจำนวนแรงงานเหล่านั้นโดยใช้ระบบภาษากับนายจ้างและการควบคุมมาตรฐานฝีมือแรงงานจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ (work permit) และใช้รูปแบบต่างประเทศเป็นกรณีตัวอย่าง

1.5 ควบคุมและจำกัดประเภทของอาชีพที่อนุญาตให้แรงงานข้ามแดนที่จดทะเบียน ไม่ควรอนุญาตแรงงานที่เป็นของคนไทยซึ่งสามารถอบรมหรือพัฒนาฝีมือแรงงานคนไทย เพื่อจะไม่เป็นการแย่งอาชีพและพำนัก

อาศัยอยู่ในประเทศไทยในระยะยาว เช่น อาชีพทำสวนทำไร่ เครื่องเคลือบดินเผา งานก่อสร้าง เลี้ยงสัตว์ โรงสีข้าว คนรับใช้ในบ้าน

1.6 กำหนดพื้นที่จังหวัดที่อนุญาตให้มีแรงงานข้ามแดนได้เฉพาะที่มีอาชีพประมงและกิจการประมงต่อเนื่อง เหมือนแร่ และประเภทกิจการพิเศษเท่านั้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าผลกระทบทางด้านต่างๆ ในด้านลบมากกว่าด้านบวก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 ควรควบคุมกักกันพื้นที่สำหรับแรงงานข้ามแดนที่จดทะเบียนโดยนายจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อไม่ให้เกิดการก่ออาชญากรรม ฆาตกรรม ลักขโมยและติดยาเสพติด

2.2 ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อประกอบอาชีพที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

2.3 ควรกำหนดระยะเวลาในการเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะจำนวนปี ถ้าจะอยู่ประกอบอาชีพในระยะที่สองหรือระยะต่อไปต้องผ่านการอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานที่หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนจัดขึ้น

2.4 ควรคำนึงถึงการเพิ่มประชากรและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว โดยผู้รับผิดชอบฝ่ายความมั่นคงได้ดูแล ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เข้าออกระหว่างประเทศ

2.5 ควรเก็บค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการและบริการสาธารณสุขจากนายจ้างหรือลูกจ้าง เพื่อจัดระบบสาธารณสุขที่ดีแก่แรงงานข้ามแดนที่เข้ามาโดยถูกต้องตามกฎหมาย

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้รับผิดชอบแรงงานข้ามแดนกับกลุ่มนายจ้างและลูกจ้างมีความแตกต่างกันในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ส่วนด้านการศึกษาและด้านสาธารณสุขมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเสนอแนะไว้ดังนี้

3.1 ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับแรงงานข้ามแดน

3.2 ถึงแม้จะมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลกระทบทางบวกอยู่บ้าง แต่เป็นผลประโยชน์ส่วนบุคคล นายจ้างหรือผู้ประกอบการควรคำนึงถึงส่วนรวม

ให้มากขึ้นและยอมเสียภาษีเพื่อประโยชน์ของประเทศ

3.3 ควรมีคณะกรรมการระดับจังหวัดหรือระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน โดยมีผู้แทนนายจ้างหรือองค์กรภาคเอกชนเข้าร่วมด้วย

3.4 ควรมีการจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานข้ามแดนของแต่ละจังหวัดให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

4. แนวทางแก้ไขและการพัฒนาการใช้แรงงานข้ามแดนของสถานประกอบการหรือนายจ้างภาคอุตสาหกรรมผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

4.1 ควรมีการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามแดนให้ถูกต้องตามกฎหมาย

4.2 ควรมีหน่วยงานของรัฐหรือบริษัทจัดหางานทำหน้าที่ส่งผ่านแรงงานข้ามแดนให้แก่ นายจ้างหรือสถานประกอบการ

4.3 ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนายกระดับฝีมือแรงงานโดยอาศัยกระบวนการศึกษาระบบการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและจริยธรรม สร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับลูกจ้าง

4.4 ไม่ควรให้ใช้แรงงานข้ามแดนในภาคการเกษตรเพราะเป็นงานที่ควรสงวนไว้สำหรับคนไทย

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน. (2544). การดำเนินการจดทะเบียนและขออนุญาตทำงานแรงงานข้ามแดนหลบหนีเข้าเมือง. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

กฤตยา อาชวนิจกุล ทริส โคเอทท์ และนิน นินโพ. (2543). **เพศ อนามัยเจริญพันธุ์และความรุนแรง : ประสบการณ์ชีวิตของแรงงานอพยพจากประเทศพม่า.** นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

นรัตน์ ยุวนะเดมิย์. (2541). **ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมนุษยธรรม : ทางสองแพร่งของรัฐบาลไทยต่อนักศึกษาอพยพชาวพม่า.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่องการย้ายถิ่นข้ามชาติกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียน :** นโยบายและผล

กระทบ. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วรวรรณ ศรีเจริญ และมณีรัตน์ แซ่กู่. (2544). **รายงานการวิจัยการศึกษาการจดทะเบียนระบบฐานข้อมูลสถานการณ์ในแรงงานต่างด้าวด้านสาธารณสุข.** กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.

ศิริศักดิ์ ธรรมรักษ์. (2542). **ปัญหาแรงงานบุคคลต่างด้าวสัญชาติพม่าหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุภางศ์ จันทวานิช. (2540). **การย้ายถิ่นข้ามชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก : ปัญหาและแนวโน้ม.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา.

_____ . (2544). **ตลาดแรงงานไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา.

สุทธิรัตน์ ชุ่มวิเศษ. (2540). **การลักลอบเข้าสู่ประเทศไทยของคนสัญชาติพม่า : กรณีศึกษาอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2544). **การประเมินความต้องการของเด็กต่างชาติ : กรณีศึกษาเด็กพม่าในจังหวัดระนอง.** วิทยานิพนธ์สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ และจิราพร วรเสน. (2540). **รายงานการวิจัยภาพรวมของแรงงานข้ามชาติที่ได้รับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย.** นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.